

تفسیر خواب

زیگموند فروید

متن دقیق و کامل توسط
جیمز استراچی

برگردان
عفت السادات حق گو

انتشارات شباهنگ

www.ketab.ir

■ سرشناسه: فروید، زیگموند، ۱۸۵۶ - ۱۹۳۹ م. Freud, Sigmund ■ عنوان و نام
پدیدآورنده: تفسیر خواب ■ مشخصات نشر: تهران، شایهنگ، ۱۳۹۳. ■ مشخصات
ظاهری: ۵۶۰ ص: نمودار.

ISBN 978-600-130-110-0

■ وضعیت فهرست‌نویسی: فیپای مختصر
■ یادداشت: این مدرک در آدرس <http://opac.nli.ir> قابل دسترسی است. ■ شناسه
افزوده: استراچی، جیمز، Strachey, James ■ شناسه افزوده: حق‌گو، عفت‌السادات،
۱۳۲۲ - ■ شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۲۳۶۵۲

This is a Persian translation of
SIGMUND FREUD
The Interpretation of Dreams
The complete and Definitive Text

Translated and Edited by James Strachey

Translated by E. Haghgou
Shabahang Publishers 2015

انتشارات شباهنگ

تفسیر خواب

نویسنده زیگموند فروید | متن دقیق و کامل توسط جیمز استراچی
برگردان عفت السادات حق گو | بازخوانی موسی اسلامی پور | حروف نگاری مینا قربانی
صفحه آرایی شهرام فرجی | لیتوگرافی صدف | چاپ گلرنگ یکتا | صحافی مهرگان

چاپ اول ۱۳۹۴ | شمارگان ۵۰۰ جلد

شابک ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۱۳۰ - ۱۱۰ - ۰

حق چاپ محفوظ است

دفتر مرکزی خیابان انقلاب، خیابان شهدای ژاندارمری، پلاک ۴۹

تلفن ۶- ۶۶۹۶۴۲۳۵ فاکس ۶۶۴۶۰۳۴۵

فروشگاه انقلاب خیابان انقلاب، پلاک ۱۱۹۲، تلفن ۶۶۴۹۱۰۹۸

فروشگاه فروردین خیابان انقلاب، خیابان فروردین، ساختمان تاشران، پلاک ۱۶ تلفن ۶۶۴۱۳۱۷۵

فهرست

۷	مقدمه
۱۱	مقدمه‌ای بر ویرایش هشتم
۱۳	مقدمه‌ای بر ویرایش سوم چاپ انگلیسی (تجدیدنظر شده)
	بخش اول
۱۵	نوشته‌های علمی در ارتباط با مشکلات خواب
۲۰	(الف) ارتباط رؤیاها با عالم بیداری
۲۳	(ب) مواد (اطلاعات) رؤیاها؛ حافظه در رؤیاها
۲۲	(ج) محرک‌ها و خاستگاه‌های رؤیاها
۳۳	(۱) محرک‌های حسی بیرونی
۴۰	(۲) تحریکات حسی درونی (ذهنی)
۴۳	(۳) محرک‌های جسمانی ارگانیک درونی
۴۹	(۴) سرچشمه‌های روانی تحریک
۵۱	(د) چرا رؤیاها پس از بیداری فراموش می‌شوند
۵۵	(ه) ویژگی روانشناختی ویژه در رؤیاها
۷۰	(و) مفهوم اخلاقی در رؤیاها
۷۸	(ی) نظریه‌های رؤیابینی و کارکردهایش
۹۰	(ح) ارتباط بین رؤیاها و بیماری‌های روحی
۹۴	پس نوشت . ۱۹۰۹
۹۶	پس نوشت . ۱۹۱۴
	بخش دوم
۹۷	شیوه تفسیر رؤیاها : تحلیلی از رؤیایی نمونه
	بخش سوم
۱۲۱	رؤیا تحقق آرزو است
	بخش چهارم
۱۳۳	تحریف (تغییر شکل) در رؤیاها

بخش پنجم

- ۱۶۱ مواد و منابع رؤیاها
- ۱۶۲ (الف) مواد تازه و کم‌اهمیت در رؤیاها
- ۱۸۴ (ب) مواد کودکانه به‌عنوان سرچشمه رؤیاها
- ۲۱۲ (ج) سرچشمه‌های جسمانی رؤیاها
- ۲۳۱ (د) رویاهای نمونه‌وار
- ۲۳۲ (الف) رؤیاهای خجالت‌آور برهنه بودن
- ۲۳۸ (ب) رؤیاهای مربوط به مرگ کسانی که برای رؤیابین عزیزاند.
- ۲۵۹ (پ) رؤیاهای نمونه‌وار دیگر
- ۲۶۲ (ت) رؤیاهای امتحان

بخش ششم

- ۲۶۵ کار رؤیا (رؤیا - کار)
- ۲۶۶ (الف) عمل تراکم (ادغام)
- ۲۹۰ (ب) عمل جایه‌جایی
- ۲۹۴ (ج) شیوه‌های بازنمایی در رؤیاها
- ۳۱۹ (د) ملاحظات در مورد قابلیت بازنمایی
- ۳۲۸ (ه) بازنمایی به‌وسیله‌ی نمادها در رؤیاها - چند رویای نمونه‌وار دیگر
- ۳۷۵ (و) چند نمونه محاسبات و گفتارها در رؤیاها
- ۳۹۳ (ز) رؤیاهای مهمل - فعالیت ذهنی در رؤیاها
- ۴۲۴ (ح) عواطف در رؤیاها
- ۴۴۹ (ط) مرور (تجدیدنظر) ثانویه

بخش هفتم

- ۴۶۷ روان‌شناسی رؤیا - فرآیندها
- ۴۶۹ (الف) فراموش کردن رؤیاها
- ۴۸۷ (ب) برگشت
- ۵۰۱ (ج) تحقق آرزو
- ۵۲۱ (د) تحریک توسط رؤیاها - عملکرد رؤیاها - رؤیاهای اضطرابی
- ۵۲۳ (ه) فرآیندهای اولیه و ثانویه - سرکوبی
- ۵۵۰ (و) ناخودآگاه و خودآگاهی - واقعیت
- ۵۶۱ نمایه‌ی رؤیاها
- ۵۶۵ نمایه‌ی اسامی اشخاص

مقدمه

متن ترجمه شده حاضر براساس چاپ آلمانی (۱۹۳۰) می‌باشد که آخرین چاپ در زمان حیات نویسنده (مؤلف) آن می‌باشد. در عین حال، این نوشته با تمام نمونه‌های چاپ شده قبلی‌اش (هم انگلیسی و هم آلمانی) از یک نظر بسیار مهم تفاوت دارد، زیرا این نمونه ماهیت «ناشی از چند منبع» را دارد. تلاشی به‌عمل آمده است تا به هرگونه تغییر و اصلاحی در مورد موضوع معرفی شده در کتاب، با ذکر تاریخ‌هایش، از زمان اولین چاپ آن اشاره شود. هر جا که مطلبی حذف شده و یا به‌طور گسترده‌ای در چاپ‌های بعدی اصلاح شده و تغییر یافته، بخش حذف شده یا نمونه قبلی آن در پانویست ذکر شده است. تنها استثناء این است که دو متمم (ضمیمه) از اوتو رانک، اضافه شده به بخش چهارم، حذف شده است. مسئله گنجانده شدن آن‌ها به‌طور جدی مورد توجه قرار گرفت؛ ولی تصمیم بر این شد که چنین نشود. مقاله‌ها مستقل‌اند و هیچ‌گونه ارتباط مستقیمی با کتاب فروید ندارند؛ شاید پنجاه صفحه یا بیشتر را پر کرده‌اند و ممکن است برای خوانندگان انگلیسی زبان به‌خصوص خیلی شفاف و روشن‌گرانه نباشند، چرا که در اصل و عمدتاً با ادبیات و اسطوره‌شناسی آلمانی سروکار دارند.

کتاب‌نامه‌ها یکسره از نو نوشته و بازبینی شده‌اند. اولین این کتاب‌نامه‌ها حاوی فهرستی از هر کاری است که در متن یا پانویست‌ها به آن اشاره شده است. این کتاب‌نامه همچنین طوری تنظیم شده که به‌عنوان یک فهرست راهنمای نویسنده به‌کار آید. دومین کتاب‌نامه حاوی فهرست تمام نوشته‌ها و کارهای آلمانی قبل از ۱۹۰۰ است که عملاً توسط فروید به آن‌ها اشاره‌ای نشده است. چاپ این کتاب‌نامه ارزشمند به‌نظر رسیده است، زیرا هیچ کتاب‌نامه مشابه و کاملی از نوشته‌های قدیمی مربوط به رؤیاهای به‌آسانی قابل دسترسی نیست. نوشته‌های بعد از سال ۱۹۰۰، به‌غیر از آن‌هایی که در واقع نقل شده و در نتیجه در کتاب‌نامه اول گنجانیده شده‌اند، کنار گذاشته شده‌اند. به‌هر حال، در مورد هر دو فهرست من باید هشدار در نظر گرفته شود. بررسی‌ها، خطاهای زیادی را در کتاب‌نامه‌های آلمانی نشان

داده‌اند. این خطاها هر جا که امکان داشته اصلاح شده‌اند، ولی مشخص شد که تعدادی از اقلام فهرست‌ها در لندن قابل ردیابی نبوده‌اند، و به این موارد (که با علامت ستاره مشخص شده‌اند) باید با تردید نگریست.

الحاقیه‌های ویرایشی در گروه قرار گرفته‌اند. بدون تردید تعداد بالای ارجاع‌ها و سایر یادداشت‌های توضیحی، موجب آزار و ناراحتی بسیاری از خوانندگان خواهد شد. به هر حال، این ارجاع‌ها اساساً به نوشته‌های خود فروید می‌باشند و تعداد کمی هم در ارتباط با نویسندگان دیگر (البته، غیر از ارجاع‌هایی که خود فروید داشته است) دیده خواهد شد. به هر تقدیر، باید با این حقیقت مواجه شویم که تفسیر خواب یکی از مهم‌ترین نوشته‌های برجسته علمی می‌باشد و زمان آن رسیده است که حق آن را همان‌طور که هست به جا آوریم. این آرزو و باور مؤلف است که ارجاع‌ها و به‌ویژه ارجاع متقابل به سایر قسمت‌های خود کتاب، دنبال کردن پیچیدگی‌های موضوع را (تفسیر رؤیا را) سهل‌تر سازد. خوانندگانی که صرفاً دنبال سرگرمی هستند - اگر چنین کسانی باشند - باید عزم خود را جزم کنند تا این کلام معترضه را نادیده بگیرند.

در مورد خود ترجمه نیز باید مطلبی گفته شود. البته، توجه زیادی باید صرف جزئیات جمله‌بندی متن رؤیاها شده باشد. هنگامی که ترجمه انگلیسی متن برای خواننده‌اش به‌طور نامتعارفی به نظر می‌آید، ممکن است خواننده گمان کند که این سختی و مشکل بودن در نتیجه ضرورت کلامی تعیین شده توسط تفسیری که انجام می‌شود، ایجاد شده است. هنگامی که بین تفسیرهای مختلف متن یک رؤیای ثابت، تناقض وجود داشته باشد، خواننده ممکن است چنین پندارد که تناقض‌های هم‌نوعی در اصل متن نیز وجود داشته است. این دشواری‌های کلامی به نمونه‌های نسبتاً فراوان و مکرری منجر می‌شوند که در آنها یک تفسیر به‌طور کامل به جناس (بازی با الفاظ و عبارات) بستگی پیدا می‌کند. یا می‌تواند رؤیای مشابه دیگری را جایگزین آن کند، خواه از تجربه شخصی خودش نشأت گرفته باشد، خواه فی‌البداهه و موردی باشد. این دو شیوه، آنهایی هستند که اکثراً در ترجمه‌های قبلی کتاب به‌کار گرفته شده‌اند. ولی اعتراضات شدیدی به آنها وارد شده است. ما یک بار دیگر باید به‌خاطر داشته باشیم که با کاری برجسته و علمی سروکار داریم. آنچه را که مایلیم در موردش بدانیم نمونه‌هایی است که فروید انتخاب کرده و نه شخص دیگری. از این رو، مترجم فعلی سومین گزینه خسته‌کننده و خرده‌گیرانه را برگزیده، یعنی بازی با الفاظ آلمانی (جناس) را حفظ کرده و با کوشش فراوان آن را در گروه یا پانویس توضیح داده است. هر گونه سرگرمی و تفریحی هم که ممکن بود از آن حاصل شود در خلال کار به‌طور کامل از بین می‌رود. ولی متأسفانه این نوعی از خودگذشتگی است که باید صورت گیرد.

خانم آر. اس، پارتریج و دکتر سی. اف ریکرافت (از میان دیگران) کمک شایانی به کار پرمشقت نمونه‌خوانی و اصلاح متن چاپ شده انجام داده‌اند. خانم پارتریج سهم به‌سزایی هم در تنظیم فهرست راهنما داشته است. بازنگری و تصحیح کتابنامه نیز عمدتاً توسط آقای جی. تالند صورت پذیرفته است.

در آخر، سپاس‌های فراوان مؤلف از دکتر ارنست جونز به دلیل توصیه‌های مداوم و تشویق‌های ایشان می‌باشد. خواهیم دید که اولین کتاب بیوگرافی فروید دکتر ارنست بر زمینه این اثر به‌طور کلی، و نیز بر خیلی از جزئیات آن، به‌طور ارزنده‌ای پرتو افکنده است.

www.ketab.ir

مقدمه‌ای بر ویرایش هشتم

در فاصله بین انتشار آخرین چاپ این کتاب (چاپ هفتم) در سال ۱۹۲۲ و کتاب فعلی، نوشته‌های جمع‌آوری شده من توسط Internationaler Psychoanalytischer Verlag در وین منتشر شد. دومین جلد این مجموعه گردآوری شده، شامل چاپ مجدد اولین تفسیر رؤیاها می‌باشد، در حالی که سومین جلد حاوی تمام مطالبی است که از آن زمان تاکنون به آن افزوده شده است. ترجمه‌های این کتاب که در خلال همین فاصله زمانی انجام شده، براساس شکل معمولی و تک‌جلدی کار قرار دارد: ترجمه فرانسوی این کتاب توسط آی. مایرسان I. Meyerson و تحت عنوان La science des rêves در Bibliothèque de Philosophie Contemporaine در ۱۹۲۶؛ ترجمه‌ی سوئدی در ۱۹۲۷ توسط John Landquist؛ و ترجمه اسپانیولی توسط Luis López Ballesteros y de Torres در ۱۹۲۲، که بخش ۶ و ۷ کتاب Orbas Completas را دربر گرفته است. ترجمه مجاری، که فکر می‌کردم تا سال ۱۹۱۸ در شرف اتمام باشد، تاکنون دیده نشده است.

در ویرایش اصلاح شده فعلی کتاب، من آن را اساساً به‌عنوان یک سند تاریخی در نظر گرفته‌ام و فقط تغییرات و تعدیلاتی را در آن اعمال کرده‌ام که براساس شفاف‌سازی و پیش بردن عقاید و نظریات خودم در نظر گرفته شده‌اند. بر همین اساس، من عاقبت فکر گنجاندن فهرستی از کارهای انجام شده در زمینه مشکلات رؤیاها که از زمان چاپ اول کتاب منتشر شده را کنار گذاشته‌ام و آن بخش نیز اینک حذف شده است. دو مقاله‌ای را که اوتو رانک به ویرایش‌های اولیه اضافه کرده، در مورد «رؤیاها و نوشته‌های خلاقانه» و «رؤیاها و باورهای کاذب» را نیز حذف کرده‌ام.

وین، دسامبر ۱۹۲۹

مقدمه‌ای بر ویرایش سوم چاپ انگلیسی (تجدیدنظر شده)

در سال ۱۹۰۹ جی. استانلی هال مرا به دانشگاه کلارک در Worcester دعوت کرد تا اولین سخنرانی‌هایم را در مورد روانکاوی ارائه دهم. در همان سال دکتر بریل اولین ترجمه‌های نوشته‌های من را منتشر ساخت که خیلی زود با چاپ‌های بعدی همراه شد. اگر روانکاوی در حال حاضر در زندگی ذهنی آمریکایی‌ها نقشی ایفا می‌کند، یا اگر در آینده چنین نقشی داشته باشد، بخش عمده‌ای از این پیامد را باید مدیون این فعالیت و سایر کارهای دکتر بریل دانست.

اولین ترجمه او از کتاب تفسیر خواب در ۱۹۱۳ منتشر شد. از آن زمان تاکنون اتفاقات زیادی در جهان رخ داده است و چیزهای فراوانی در دیدگاه ما نسبت به روان‌رنجوری (اختلال عصبی) تغییر یافته است. این کتاب، با کمک جدیدی که به روان‌شناسی کرده و موجبات تعجب جهانیان را به‌هنگام چاپ و نشر (۱۹۰۰) سبب گردیده، اساساً بدون تغییر و اصلاح باقی مانده است. این کتاب، حتی بر اساس داوران امروزی من، دربردارنده‌ی باارزش‌ترین تمام یافته‌هایی است که من به سبب خوش‌اقبالان به آنها دست یافته‌ام. بصیرتی این چنین فقط یک بار در زندگی به سراغ انسان می‌آید.

فرید

وین، ۱۵ مارس ۱۹۳۱